

Zelfonderzoek

Zondag 2 februari 2025, Christus Triumfatorkerk

Voorganger ds. Jaap van den Akker

Lezing: Lucas 4: 20-30

Komen

- Welkomstwoord door Jacqueline Ammeraal
- Aanvangslied 'O Jezus, hoe vertrouwd en goed' (Lied 512: 1, 2 en 6)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag Psalm 71

Zingen 71b: 2

Lezen Psalm 71: 1-3

Bij U, HEER, schuil ik,
maak mij nooit te schande,
red en bevrijd mij, doe mij recht,
hoor mij en kom mij te hulp.
Wees de rots waarop ik kan wonen,
waar ik altijd heen kan gaan.
U hebt mijn redding bevolen,
mijn rots en mijn burcht, dat bent U.

Zingen Lied 71b: 3

- Kyriëgebed
- Glorialied 'Loof de koning, heel mijn wezen' (Lied 103c 1 en 5)

Woord

- Met de kinderen

Gebed

Gesprek/verhaal

Psalm 103

Ik dank de Heer,

ik dank de heilige Heer

vanuit het diepst van mijn hart.

Ik dank hem voor alles wat hij heeft gedaan,

nooit zal ik dat vergeten.

Lied met de kinderen 'Bless the Lord, my soul' (Lied 103e)

- Schriftlezing Jeremia 1: 4-10
- Lied: Lieve Heer, Gij zegt 'kom' en ik kom' (Lied 840: 1 en 2)
- Schriftlezing: Lucas 4: 20-30
- Lied: 'Omdat hij niet ver wou zijn' (Lied 528: 1, 2 en 3)
- Preek

Ze zijn laaiend enthousiast de hoorders in de synagoge van Nazaret. Jezus verkondigt het koninkrijk van God, het 'aangename jaar des Heren' zoals we vorige week hoorden, en wie wordt daar nu niet blij van?

Ze zijn ook verwonderd, dat deze Jezus, die ze kennen als de zoon van timmerman, dat deze gewone dorpsjongen uit Nazaret, zulke mooie en troostrijke woorden aan ze mee geeft.

Ze worden opgetild en bemoedigd. Verlicht, in de zware tijden die ze doormaken. Even krijgen ze het perspectief op een andere wereld. Even zien ze weer waar het allemaal om draait in het geloof.

Héél even dan, want de stemming slaat snel om in de synagoge.

Het is typerend voor hoe dat werkt – ook bij ons, ook in de kerk. Je gaat op zondag naar de kerkdienst. Je zingt mooie liederen met elkaar. Je hoort hoopvolle teksten. Je wordt opgetild door de gebeden en tijdens een preek denk je: “Dat is interessant”, of “Wat verrassend dat ik er ook zo tegen aan kan kijken,” of misschien een enkele keer word je echt geraakt door wat er wordt gezegd of gezongen en voel je God dichtbij. Hoe dan ook: je krijgt in ieder geval de zegen aan het einde van de dienst en gaat met God als een warme mantel om je heen naar de koffie en naar huis.

En thuisgekomen, weet je eigenlijk niet zo goed meer wat het nu was dat je raakte in de kerk. Welke liedtekst er bleef hangen, soms kan je het lied niet eens meer vinden in je liedboekje. Of weet je niet meer wat er nu precies gezegd werd in het gebed of in de preek dat bij je binnenkwam.

Het lijkt wel of je de sfeer en de aandacht kwijt bent, zodra je de kerk uitloopt en je weer in het leven van alledag terecht komt.

Tenminste – ik weet natuurlijk niet hoe het u vergaat, maar ik spreek hier nu maar even voor mezelf.

Zo’n omslag zit er ook in het Bijbelverhaal.

En nog wel een heftiger omslag en het gebeurt al *tijdens* de dienst, het gebeurt nog in de synagoge.

En ik moet toegeven: Jezus helpt ook niet echt om het goede gevoel van de hoorders vast te houden. Hij maakt het zijn dorpsgenoten die eerst nog aan zijn lippen hangen en vol zijn van de woorden die Hij spreekt, ook niet echt makkelijk.

Natuurlijk hebben ze in Nazaret gehoord wat Jezus had gedaan in Kafarnaüm. Natuurlijk hopen ze ook op wonderen. Op bewijzen dat dit niet zomaar de zoon van Jozef is, maar een van God gezonden mens die tekenen van het koninkrijk doet.

Overigens, nergens schrijft Lucas dat Jezus eerst in Kafarnaüm is geweest en dat hij daar bijzondere dingen zou hebben gezegd of gedaan. Voor Lucas is dit eerste optreden in de synagoge van Nazaret het begin van Jezus’ optreden.

Maar hoe dan ook. Jezus ziet hun verlangen. Jezus heeft net niet voor niets een gedeelte uit de bijbel gelezen over blinden die genezen en gevangenen die bevrijd worden. Dan zal hij dat toch wel laten zien?

Nee dus.

Alsof Jezus ons wil zeggen: je gaat niet geloven van een wonder.

Het is eerder andersom: je gaat de wonderen pas zien als je gelooft. Die blinden, van wie de ogen moeten worden geopend: dat zijn jullie zelf. Daar gaat zijn preek over. En zolang jullie blind zijn: kan ik geen wonderen doen, al zou ik het willen. Jullie zullen het niet zien, jullie zullen het niet geloven. Mensen van buiten – die snappen het veel eerder. Mensen die mij niet kenen, die onbevangen staan tegenover het evangelie dat ik verkondig. Daarom werd Elia naar een buitenlandse weduwe gestuurd om háár te voeden in de hongersnood. Daarom werd Naäman de Syriër genezen van zijn melaatsheid door Elisa, niet omdat er geen melaatsen in Israël waren, niet omdat er geen hongersnood was in Israël ten tijde van Elia, maar om een *statement* te maken: soms – vaak - staan buitenstaanders veel onbevanger, veel opener tegenover God en de boodschap van het koninkrijk, dan mensen die er te dicht op zitten. Die uit vooroordelen redeneren. Die al denken te weten wat iemand gaat zeggen of gaat doen, voor hij of zij iets gedaan heeft, of gezegd.

Daarom kan ik hier geen wonderen, zegt Jezus.

Jezus is niet van het pappen en nathouden.

Jezus houdt een scherpe preek daar in de synagoge waar hij zijn hele jeugd naartoe ging.

Hij drijft het op de spits. Door buitenlanders als voorbeeld aan te halen laat Hij het met opzet escaleren. Hij verzoent niet. Hij lost niets op. Hij wakkert de onrust die langzaam ontstaat bij zijn

dorpsgenoten nog even aan. “Ik zeg het jullie zo als het is: soms is er meer geloof buiten de synagoge te vinden en buiten Israël, dan erbinnen.”

De vlam slaat in de pan, zoals wel vaker als er grote groepen mensen bij elkaar zijn. Ze drijven hem de synagoge uit, de stad uit, en hitsen elkaar zo op dat ze hem bijna de afgrond in storten. Maar dat gebeurt niet. Jezus staat erboven. Hij loopt midden tussen hen door en vertrekt.

De vraag die hier voor ons bij hoort, is de vraag die wel vaker in ons midden wordt gelegd: Hoe zouden wij reageren als Jezus hier op aarde rond zou lopen? Hier in Den Haag. Hier in deze kerk. Vanmorgen aanwezig.

Wat zou hij vinden van onze kerkdiensten, van ons geloof?

Zou hij er iets van herkennen van hoe wij nu over hem praten. Zou hij iets herkennen van deze preek? Ik vrees dat hij er wel wat vragen bij zou hebben.

En ook andersom. Als Jezus hier vandaag op de kansel zou staan. Wat zou hij zeggen? Ik denk dat zijn boodschap niet veel zal verschillen van wat we vandaag uit het Evangelie horen. Dat we ons niet rijk moeten rekenen als kerkgangers en christenen. Dat God en Jezus misschien eerder te ontdekken zijn buiten dit gebouw. Bij de soepbus voor het Centraal Station, of de zwerver die hier een paar weken geleden onder de steiger van de toren had geslapen, of bij Lichtpuntjes van Mariahoeve en in het wereldhuis waar mensen oog hebben voor medemensen die anderen niet zien staan. Dat we de gasten in ons midden, op zondagmorgen en door de weeks nodig hebben om ons dicht bij het evangelie te houden.

Het kerkasiel in Kampen, misschien is dat een kerkdienst waar Jezus zich thuis zou voelen, om dat diaconie en eredienst daar samengaat. Het woord van God en barmhartigheid en naastenliefde in een kerkdienst. Omdat daar gelooft, gehoopt en gebeden wordt om een wonder.

Wat dit eerste optreden van Jezus in de synagoge van Nazaret vooral aan ons vraagt is een zelfonderzoek. Een rigoureuze andere manier van kijken. Alle gewoonten, alle tradities, alle gangbare manieren van kijken en geloven durven parkeren.

Radicaal terug te gaan naar de kern.

Kunnen wij dat? Blanco naar het evangelie kijken?

Nee. En de vraag is ook niet om 2000 jaar traditie van onze kerk overboord te zetten.

De vraag is wel om het lef te hebben telkens weer dezelfde vraag te stellen: is dit werkelijk wat het evangelie van ons vraagt – in de kerk. Is dit werkelijk wat het evangelie van mij vraagt in mijn persoonlijke leven. Waarom doe ik dit, waarom geloof ik dit? Is dit omdat ik het altijd al deed, of ervaar ik er ook iets bij. Is het gewoonte, of heeft het iets met God te maken?

Die vraag stellen – dat is het begin.

Die vraag stellen, daarmee ontketende Jezus een revolutie in Nazaret.

Die vraag brengt je terug naar de kern. Want waar ging het nu eigenlijk om in de synagoge?

Het ging om het beeld dat de dorpsgenoten van Jezus van hem hadden. Zij kenden Jezus. Ze hadden met hem buiten gespeeld, op school gezeten. Waren met hem naar catechisatie geweest. Jezus deed in hun winkel boodschappen en ze praatten met hen als hij langs liep. Zij wisten alles van hem.

Dachten ze. Ze kenden hem zo goed dat ze hem niet willen kennen. Niet zoals hij nu is – Zoon van God.

Ze kunnen niet over het beeld heen stappen dat ze van Jezus in hun hoofd hebben.

En daar gaat het mis en daar zit ook de verkondiging voor ons vandaag.

Waar zit ons beeld van Jezus ons in de weg?

Zitten wij zo vast aan ons geloof in de lichamelijke opstanding van Jezus dat we niet zien hoe Jezus nog elke dag opstaat in mensen die nieuwe moed vatten en een andere weg in hun leven instaan?

Of is het andersom, kunnen we zijn opstanding alleen maar geestelijk interpreteren en verklaren we daarmee het wonder weg in ons leven?

Het één is niet beter dan het andere,

De vraag is: bent u, ben jij bereid om je beeld bij te stellen. Om het verhaal te nemen zoals het is. En zo toe te laten dat Jezus ook vandaag de dag spreekt en mensen, en jou zelf, aanspreekt en een nieuwe weg wijst.

Een weg naar het ware leven.

Het leven voor het aangezicht van God.

Die weg ging Jezus.

Hij liep midden tussen hen door en vertrok.

Hij liet Nazaret met stomheid geslagen achter.

Lukt het ons om onze beelden en overtuiging te parkeren, en hem wel te volgen?

Makkelijk is het niet, maar het is een poging waard. Hem achter na, het eeuwige leven tegemoet.

Amen.

- Muzikaal intermezzo

Antwoord

- Lied 'Uit uw hemel zonder grenzen' (lied 527: 1, 2 en 5)
- Dankgebed en voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte

Gaan

- Slotlied 'Hij die de blinden weer liet zien' (Lied 534)
- Zegen
- Orgelspel